
[2021-35-RE](#)

Causa 2021-35-RE

(Principat Holding, SA i d'altres c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 256-2021. Recurs d'empara

Sentència del 14 de juliol del 2021

BOPA núm. 81, del 21 de juliol del 2021

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 6 de maig del 2021, per la representació processal de la societat Principat Holding, SA, representada pel Sr. Carles Monreal Pujals, i, dels Srs. Laudelino Alperi Baragaño i Ramón Fernández García, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la inactivitat de la Batllia en la instrucció de la causa penal 8000011/2017 (anteriorment referenciada amb els núm. 8000081/2015 i 8000176/2015) i contra la manca de batlle adscrit que conegui d'aquesta causa des de fa més de dos anys, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut, a un judici de durada raonable i a la presumpció d'innocència, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que declari la vulneració dels drets esmentats, que reposi els recurrents en la integritat dels seus drets i, amb aquesta finalitat, disposar que la Batllia atribueixi immediatament el coneixement de la causa 8000011/2017 al batlle que correspongui i a que es dictin les pretensions plantejades pels recurrents, i, declarar que els recurrents tenen dret a ser indemnitzats pels perjudicis soferts;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 18 de maig del 2021 que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, aquesta causa;

Vist l'escrit d'al-legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 8 de juny del 2021, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. En el marc d'una causa seguida per un presumpte delicte major de blanqueig de diners o valors, concorrent els agreujants d'habitualitat i d'actuar en grup organitzat i en el marc d'una entitat bancària, el 16 de març del 2015, la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 va dictar un aute mitjançant el qual, entre d'altres, decidia el bloqueig, el control i l'embargament dels comptes sota control del Sr. Joan Pau Miquel Prats i/o de la societat Principat Holding, SA, de la qual era titular del 50% del capital social.

1.2. El 30 de juliol del 2015, la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 va dictar un aute mitjançant el qual acordava el desglossament de tot allò referent a les societats Principat Holding i Landstreet, així com al presumpte delicte major de defraudació a la Caixa Andorrana de Seguretat Social, a fi que fos instruït per causa separada.

1.3. El 29 de desembre del 2016, la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 va dictar un aute mitjançant el qual acordava el desglossament de tots aquells fets comesos a través de la societat Principat Holding, SA i el seu entramat societari, fets que abastaven també les presumptes operacions d'ocultació patrimonial del Sr. Joan Pau Miquel Prats, a fi que s'instruís en causa separada per un presumpte delicte de blanqueig de capital, sense perjudici de qualificació ulterior.

1.4. Tant el Sr. Carles Monreal Pujals, com a titular de l'altre 50% del capital social de Principat Holding, SA, com els Srs. Laudelino Alperi Baragaño i Ramón Fernández García, que van aportar 85 milions d'euros a la societat Seda Pirineus, SLU, de la qual Principat Holding, SA és titular del 100% del capital social, van sol·licitar el sobreseïment de la causa i l'aixecament de les mesures cautelars (l'1 de setembre del 2017, el primer, i, el 15 de maig del 2017, els segons).

1.5. Mitjançant autes del 6 de març del 2018 i del 26 de març del mateix any, la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia va decidir no donar lloc a aquestes pretensions, afirmant que la instrucció no estava esgotada i que els moviments financers portats a terme per Principat Holding, SA restaven pendents de verificació i d'anàlisi.

1.6. El 18 d'abril del 2018, la batlle instructora va facultar el Servei de Policia per executar el control de moviments de comptes del grup Principat Holding, SA.

1.7. Per escrits del 14 de setembre del 2020 i del 5 de març del 2021, els Srs. Carles Monreal Pujals, Laudelino Alperi Baragaño i Ramón Fernández García van sol·licitar la pràctica dels actes d'instrucció escaients, així com la realització de l'informe encomanat al Servei de Policia; sol·licitant també, el 5 de març del 2021, que es deixessin sense efecte les mesures d'embargament acordades.

1.8. El 6 de maig del 2021, la representació processal de la societat Principat Holding, SA, representada pel Sr. Carles Monreal Pujals, i, dels Srs. Laudelino Alperi Baragaño i Ramón

Fernández García va interposar un recurs d'empara contra la inactivitat de la Batllia en la instrucció de la causa penal 8000011/2017 (anteriorment referenciada amb els núm. 8000081/2015 i 8000176/2015) i contra la manca de batlle adscrit que conegui d'aquesta causa des de fa més de dos anys, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut, a un judici de durada raonable i a la presumpció d'innocència, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació dels recurrents

- Aquesta part al·lega que a partir del 18 d'abril del 2018, data a la qual la batlle instructora va facultar el Servei de Policia per tal que verifiqués i analitzés els moviments financers de la societat Principat Holding, SA, no ha tingut coneixement de la pràctica de cap diligència.
- No ha obtingut resposta a cap de les seves sol·licituds de pràctica d'actes d'instrucció, ni d'aixecament de les mesures d'embargament acordades.
- A més d'aquesta inactivitat, destaca que des del 20 de juny del 2020, no hi ha cap batlle instructor que conegui de la causa.
- Després de citar la jurisprudència constitucional en la matèria i d'exposar els criteris que cal valorar per determinar la raonabilitat de la durada d'un procés -complexitat de la causa, actitud de les parts i l'activitat dels òrgans judicials- considera que en aquest cas les mesures d'embargament van ser acordades fa sis anys i que posteriorment en els autes de desglossament es va afirmar que la societat Principat Holding, SA no tenia relació amb l'estructura presumptament delictiva creada per la BPA.
- També destaca que aquesta part ha aportat documentació, informes i justificacions en relació amb les operacions i moviments de fons de la societat i de les seves filials, col·laborant en tot moment amb la instrucció.
- Per tant, la manca d'activitat processal no pot ser imputable a aquesta part, ni a motius externs.
- Per aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que declari la vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut, a un judici de durada raonable i a la presumpció d'innocència, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, que reposi a aquesta part en la integritat dels seus drets i, amb aquesta finalitat, disposar que la Batllia atribueixi immediatament el coneixement de la causa 8000011/2017 al batlle que correspongui, per tal que es dictin les pretensions plantejades, i, que es declari que tenen dret a ser indemnitzats pels perjudicis soferts.

2.2. Argumentació del Ministeri Fiscal

- En primer lloc, el Ministeri Fiscal relata la situació de les diverses abstencions i recusacions dels batlles que haguessin hagut d'instruir la causa que ha tingut una durada de dos anys, i en l'actualitat, la Batllia no ha atribuït encara la causa de referència a cap batlle.
- Conclou, per tant, que el fet que la causa es mantingui encara en aquest tràmit deriva en la

vulneració del dret a un judici de durada raonable.

- Pel que fa a la vulneració del dret a la presumpció d'innocència, el Ministeri Fiscal destaca que el recurs d'empara no és el procediment adequat per discutir la procedència o no de les mesures cautelars d'assegurament patrimonial, particularment quan la jurisdicció ordinària encara no s'ha pronunciat sobre els greuges que els recurrents addueixen.

- I després d'exposar la motivació continguda en els autes de desglossament, conclou que el manteniment de les mesures cautelars d'embargament no vulnera la presumpció d'innocència dels recurrents.

- Per aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que declari l'estimació parcial d'aquest recurs d'empara, estimant la vulneració del dret a un judici de durada raonable i desestimant la vulneració del dret a la presumpció d'innocència.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. Els antecedents d'aquesta resolució acrediten la seva singularitat. Els únics elements referits i acompanyats al recurs d'empara, són: a) l'aute del 16 de març del 2015, de bloqueig, control bancari i embargament en el marc de la causa de la BPA, en allò que afecta a l'entitat recurrent; b) l'ofici de la Batllia al director del Servei de Policia, del 16 de març del 2015, ordenant la pràctica de determinades actuacions i adoptant diverses mesures; c) la diligència de perquisició i segrest del 19 de març del 2015, així com la notificació de secret del sumari; d) un aute de desglossament de particulars del 30 de juliol del 2015, referit a les entitats Principat Holding, SA i Landstreet; i, e) un aute de nou desglossament del 29 de desembre del 2016, relatiu a la societat avui recurrent en empara. De les actuacions aportades per la jurisdicció ordinària resulten diversos escrits formulats pels avui recurrents i detallats en els antecedents d'aquesta resolució. Resulten d'especial interès l'escrit del 15 de maig del 2017 formulant una tercera de domini i demanant el desbloqueig dels béns i de la prohibició de disposar (resolt per aute del 6 de març del 2018), l'escrit del 4 de setembre del 2017, demanant el sobreseïment de les actuacions (resolt per aute del 26 de març del 2018) i, més recentment els escrits del 5 de setembre del 2019, del 14 de setembre del 2020 i del 5 de març del 2021, tots ells demanant alguna diligència, sol·licitant l'agilització de les actuacions i interessant l'aixecament de les mesures cautelars i l'arxivament del procediment. Per part de la Batllia només consta, a part d'aquells anteriorment esmentats, l'aute del 18 d'abril del 2018, precisant el control bancari de determinats béns. Després, la inactivitat judicial més absoluta que sens dubte és a causa de la manca de provisió i de cobertura de la persona que havia d'ostentar la titularitat de l'òrgan judicial competent per a la tramitació del procediment, com exposa el Ministeri Fiscal.

3.2. En efecte, el Ministeri Fiscal en el seu escrit d'al·legacions, en què no s'oposa a l'estimació del recurs pel que fa al dret a un judici de durada raonable, relata els motius d'aquesta dilació que obeeixen fonamentalment al fet de la vacant en l'òrgan competent per a la tramitació de la causa, atesa l'abstenció dels seus titulars. No obstant això, aquest fet subjectiu abasta poc més de dos anys -de febrer del 2019 a l'actualitat- però no explica el quietisme de la causa des de març del 2015. Per aquesta raó el Ministeri Fiscal es pronuncia en favor de l'estimació parcial del recurs.

3.3. La Constitució, en el seu article 10.2 proclama el dret fonamental dels ciutadans a un judici de durada raonable. Incorpora així el dret reconegut per l'article 6.1 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals que al·ludeix al mateix concepte amb l'expressió "*un*

termini raonable". Aquest dret, integrat en el dret a la jurisdicció o en el d'una tutela judicial efectiva, s'ha anat desenvolupant i ha anat ampliant l'àmbit de la seva projecció. A la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans, després d'una primera sentència del 21 de febrer de 1975 (*causa Sidney Elmer Golder c/ Regne Unit*) que va reconèixer aquest dret, la posterior del 6 de maig de 1981 (*causa Buchholz c/ Alemanya*) va declarar que no hi havia vulneració del dret a un judici de durada raonable -va durar de 1974 a 1978- perquè el reclamant havia utilitzat medis de defensa lliurement escollits per ell i perquè la conjuntura econòmica del moment havia suposat un important augment d'assumptes a resoldre. Posteriorment, el mateix Tribunal va eixamplar el criteri de la vulneració d'aquest dret, fonamentalment en les sentències del 13 de juliol de 1983 (*causa Zimmermann i Steiner c/ Suïssa*), del 23 de juny de 1993 (*causa Ruiz Mateos c/ Espanya*) i del 27 de juny del 2000 (*causa Frydlender c/ França*). És especialment significativa la sentència de l'11 de març del 2004 (*causa Lenaerts c/ Bèlgica*) en la qual -paràgraf 18- es diu expressament que el Conveni obliga als Estats contractants a organitzar el seu sistema judicial de tal forma que els seus tribunals puguin complir cada una de les seves exigències, en particular la del dret a obtenir una decisió definitiva dins d'un termini raonable.

3.4. De la mateixa manera, aquest Tribunal ha seguit una línia jurisprudencial constant i uniforme, admetent la vulneració del dret a un judici de durada raonable, entre d'altres en les darreres resolucions en la matèria, com les sentències del 13 de juliol del 2020, recaiguda en la causa 2020-19-RE, del 25 de novembre del 2020, recaiguda en la causa 2020-61-RE, del 17 de febrer del 2021, recaiguda en la causa 2020-80-RE, i, la del 18 de maig del 2021, recaiguda en la causa 2021-11-RE.

3.5. Des d'un plantejament purament teòric podria discutir-se si concorren els pressupòsits objectius que la jurisprudència ha anat fixant respecte de si una determinada durada pot ser considerada, o no, com a raonable. La complexitat del litigi, els marges ordinaris de duració dels processos del mateix tipus, l'interès que arrisca el demandant d'empara, la seva conducta processal i la conducta de les autoritats judicials. Cap d'aquests elements, degudament ponderats, permeten considerar raonable la durada d'un procediment que es va iniciar l'any 2015, i que, des d'aleshores, ha estat pràcticament aturat. El litigi és certament complex i altres de similars poden tenir una durada semblant, però aquesta complexitat i aquest lapse temporal no expliquen una inactivitat total. D'altra banda, la inactivitat no es pot imputar a cap autoritat judicial determinada, sinó que té un caràcter sistèmic. I pel que fa a la conducta processal de la part, cap responsabilitat se li pot atribuir, perquè no consta que hagi promogut cap maniobra dilatòria, perquè l'impuls del procediment en l'ordre penal no es deixa en mans de les parts i perquè ha utilitzat el recurs d'empara en l'únic supòsit en què, conforme a reiterada jurisprudència, no és imprescindible haver esgotat la totalitat del procediment davant la jurisdicció ordinària. Per tant, en realitat resulta clar que s'ha infringit el dret a un judici de durada raonable.

3.6. El demandant d'empara al-lega també, a l'inici del seu escrit, la vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut i a la presumpció d'innocència. No obstant això, a part del dret a un judici de durada raonable, com a manifestació dels drets a la jurisdicció i a un procés degut, només argumenta sobre el dret a la presumpció d'innocència. En el fons relaciona aquest dret amb la dilació indeguda del procediment i considera que la presumpció d'innocència hauria de determinar el cessament de les mesures d'embargament, de bloqueig i de segrest en el seu dia acordades. Aquesta pretensió no pot ser atesa. Des d'un punt de vista formal, perquè en aquest cas efectivament resulta imprescindible haver esgotat totes les vies procedimentals davant la jurisdicció ordinària i, això, no consta que s'hagi produït en la causa que ara ens ocupa. Contra l'aute que acorda les mesures cautelars de naturalesa real, s'haurien d'haver interposat els recursos previstos per la llei i en no fer-ho, el recurs d'empara no pot ser estimat. També cal remarcar que la

presumpció d'innocència es refereix a la persona sotmesa a un procediment penal, la qual no pot ser considerada culpable fins que no hagi estat legalment declarada així (article 6.2 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals). Les mesures cautelars, fins i tot les de naturalesa personal, no afecten a la presumpció d'innocència sempre que hagin estat acordades complint els requisits legals; les de naturalesa real també han d'ajustar-se a les condicions legals i pressuposen el *fumus boni iuris* i el *periculum in mora*. La suposada vulneració d'aquest dret fonamental ha de ser desestimada en aquest cas.

3.7. Per tant, en el marc dels drets a la jurisdicció i al procés degut és procedent donar lloc a l'empara en l'aspecte relatiu a la vulneració del dret a un judici de durada raonable i desestimar el recurs en allò que fa referència a la vulneració del dret a la presumpció d'innocència. I, l'estimació parcial del recurs d'empara porta com a conseqüència que no procedeixi una especial condemna en costes, per la qual cosa cada part haurà de satisfer les seves pròpies.

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Estimar parcialment el recurs d'empara 2021-35-RE interposat per la representació processal de la societat Principat Holding, SA, representada pel Sr. Carles Monreal Pujals, i, dels Srs. Laudelino Alperi Baragaño i Ramón Fernández García.
2. Declarar que s'ha vulnerat el seu dret fonamental a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució.
3. Declarar que la part recurrent té dret a ser indemnitzada pels perjudicis soferts.
4. Desestimar el recurs d'empara pel que fa a la vulneració del dret a la presumpció d'innocència.
5. Declarar que un pronunciament especial en matèria de costes no és procedent.
6. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal de la societat Principat Holding, SA, representada pel Sr. Carles Monreal Pujals, i, dels Srs. Laudelino Alperi Baragaño i Ramón Fernández García, al president de la Batllia i al Ministeri Fiscal ho

pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 14 de juliol del 2021.

Josep-D. Guàrdia Canela Jean-Yves Caullet
President Vicepresident

Joan Manel Abril Campoy Dominique Rousseau
Magistrat Magistrat